

den nasjonale

INTEGRERINGS- ***konferansen 2019***

RAPPORT

Innhold

Innledning	3
Oppfordringer og tips fra deltakerne	4
Referatsamling:	
Åpningstale ved Kunnskaps- og integreringsminister Jan Tore Sanner	6
Om minoritetsforeldre og deres erfaringer med å oppdra barn i den norske velferdsstaten	7
Om ulike familiekulturer og sosial kontroll	9
Tidlig innsats for foreldre og barn: erfaringer fra åpen barnehage, Bergen	11
Panelsamtale mellom ungdom og foreldre	12
Mangfoldsprisen	14
Parallellsesjoner	15
Parallellsesjon 1: Foreldresamarbeid i barnehage og skole	15
Parallellsesjon 2: Muligheter til aktiv deltagelse i samfunnet for barn i lavinntektsfamilier med innvandrerbakgrunn	18
Parallellsesjon 3: Oppvekst og foreldreskap, skeive med innvandrerbakgrunn	20
Parallellsesjon 4: Hvordan politiet og konfliktrådet involverer og samhandler med unge og deres foreldre.	22
Parallellsesjon 5: Bolig- og oppvekstforhold	24
Statssekretærene presenterer innspill og refleksjoner fra parallellsesjonene	25
Foreldresamarbeid i barnehagen og skolen, Statssekretær Tom Erlend Skaug, Kunnskapsdepartementet.....	25
Muligheter til deltagelse for barn i lavinntektsfamilier med innvandrerbakgrunn, Statssekretær Jorunn Hallaråker, Barne- og familiedepartementet.....	25
Oppvekst og foreldreskap – skeive med innvandrerbakgrunn, Statssekretær Jan-Christian Kolstø, Kulturdepartementet.....	25
Hvordan politiet og konfliktrådene involverer og samhandler med unge og deres foreldre, Statssekretær Kristoffer Sivertsen, Justis- og beredskapsdepartementet.....	26
Bolig og oppvekstforhold, Statssekretær Torleif Vikre, Kommunal- og moderniseringsdepartementet	26
Evaluering av konferansen	27

Alle foto: IMDi.

Innledning

Den nasjonale integreringkonferansen har blitt holdt årlig siden 2014, og har som mål å gi innvandrorganisasjoner, innvanderråd og andre som jobber med integrering av innvandrere anledning til å fremme synspunkter og saker som er viktige overfor sentrale politikere. Konferansen er en viktig del av regjeringens arbeid innen integreringsfeltet. Problemstillinger og innspill som tas opp på konferansen er noe regjeringen tar med seg når de skal videreutvikle politikken på integreringsfeltet. Under årets konferanse var det oppvekst og foreldreskap som skulle ha hovedfokus.

Under årets konferanse ble også Mangfoldsprisen utdelt. I henhold til regjeringens integreringsstrategi har det blitt opprettet en mangfoldspris. Mangfoldsprisen er statens utmerkelse for fremragende bruk av innvandrernes kompetanse i arbeidslivet. De nasjonale prisene ble delt ut av kunnskaps- og integreringsminister Jan Tore Sanner.

I forkant av Integreringkonferansen 2019 ble det blitt avholdt ni regionale innspills møter rundt omkring i landet. Her diskuterte man mulige tema for konferansen, noe som er oppsummert i egen rapport fra innspillmøtene. Lokale og regionale innvandrorganisasjoner, innvanderråd, ideelle organisasjoner, kommuner m.m. deltok i møtene. Innspillene ble brukt i forberedelsene, og var med på å legge grunnlaget for konferansen.

Flere innspill til politikerne kom også underveis i konferansen fra både innledere og deltakere. I denne rapporten presenteres flere av innspillene. I plenumsesjonen presenterte innledere forskning og praksiseksempler som var relevante for tematikken oppvekst og foreldreskap. I de fem parallellsesjonene ble det holdt innlegg, etterfulgt av diskusjon og gruppearbeid. Statsråd Jan Tore Sanner og fem statsråder fra ulike departementer presenterte en oppsummering av gruppearbeidet i plenum.

Konferansen ble avholdt 24. september 2019 på Radisson blu Plaza med over 250 deltagere. Over 90 personer deltok også i sosialt samvær i etterkant av konferansen. Konferansier var Ajfer Husejin fra Kunnskapsdepartementet.

Oppfordringer og tips fra deltakerne

Målet med regjeringens integreringskonferansen er å gi lokale innvandrersorganisasjoner, innvandrerråd og andre relevante aktører anledning til å løfte fram sine synspunkter og diskutere saker de er opptatt av med sentrale politikere. I denne delen har vi samlet noen av de mange innspillene til myndighetene fra konferansen. Innspillene og formuleringene i denne bolken stammer fra både innledere og deltakere.

Økt foreldresamarbeid barnehagen og skolen

- Flykningetjenesten kan bistå med planlegging og gjennomføring av foreldremøter gjennom å tilby tolketjenester og finne frem til arenaer for å unngå og å oppklare misforståelser og uheldige episoder/konflikter.
- Innvandrerforeldre bør bevisstgjøres om barnehagens betydning. Foreldrene må få informasjon og innsikt i hva barnehage er og hvor viktig den er for barns utvikling og fremtid. Håndbok om norsk barnehage og skolehverdag etterlyses.
- Skoler og barnehager bør etterstrebe og øke involvering av innvandrerforeldre. De bør få mulighet til å kunne dele sin kompetanse på for eksempel kultur og språk.
- Foreldre som har bodd lenge i landet kan være gode faddere og ressurspersoner. Det samme gjelder for foreldre uten innvandrerbakgrunn, som da kan dele sine erfaringer og råd om å ha barn i barnehage og skole.

Styrke deltakelsen i fritidsaktiviteter for barn i lavinntektsfamilier med innvandrerbakgrunn

- Innvandrerforeldre har behov for tilpasset informasjon på eget språk om de ulike idretts- og kulturtilbudene som er tilgjengelig for dem. Mange kjenner ikke til tilbudene som er tilgjengelige for barna, og det kan være knyttet usikkerhet til om det er trygt å delta.
- Det er et ønske om at myndigheter skal være bevisst i sin ordbruk når man omtaler for eksempel lavinntekt. Det kan virke stigmatiserende å bruke ord som f.eks. barnefattigdom. Barna som lever i lavinntektsfamilier, kjenner seg gjerne ikke igjen i dette begrepet.
- Store barnefamilier, særlig der det er enslige foreldre kan ha vansker med å følge opp alle barna, og mangel på bil gjør at familiene ikke kommer tidsnok til aktiviteter. Etablering av fadderordning hvor et av tiltakene er kjøring av barn til fritidsaktiviteten kan avhjelpe dette.

Økt fokus på skeive med innvandrerbakgrunn

- Offentlige myndigheter må lytte mer til LHBTIQ+ personer for å skape nye tiltak, og gjøre de bedre tilpasset.
- Trossamfunn bør fremme åpenhet og aksept for LHBTIQ+ personer i større grad slik at foreldre som sliter med å akseptere sine barn som er skeive får økt støtte fra sine etniske og religiøse nettverk.
- Økt kompetanse på flerdimensjonal diskriminering.

Styrke politiets og konfliktrådenes involvering og samhandling med unge og deres foreldre

- Politiet må snakke enkel norsk slik at alle forstår og at det blir tovegs-kommunikasjon samt økt bruk av tolk.
- Etablere et flerkulturelt organ i politiet som kan øke flerkulturell kompetanse innad i politiet og bidra til bedre forebyggende arbeid.
- Rekrutter flere personer med innvandrerbakgrunn til konfliktrådene.
- Den enkelte innvandrer må i større grad gjøre seg kjent med rettigheter, grenser og lovverket i det norske samfunnet.

Økt boligtrygghet og oppvekstforhold

- Unge trenger konkret informasjon, hjelp og veiledning for å tidlig kunne starte planlegging av egen boligkarriere.
- Offentlige myndigheter bør vurdere å innføre skattefradrag for private utleiere for slitasje på utleieboligene.
- Bankene bør vurdere tiltak knyttet til muslimsk renteforbud. For eksempel kan Husbanken eie boligen, og i stedet for å betale renter kan muslimske låntakere betale ned gjennom høyere avdrag.

Åpningstale ved Kunnskaps- og integreringsminister Jan Tore Sanner

Statsråd Sanner ønsket velkommen til årets integreringskonferanse. Han innledet med å minne om at godt integreringsarbeid er en toveisprosess. Det krever mye av den enkelte og det krever mye av oss som samfunn. I avsnittet under, presenteres noen av hovedpunktene fra talen. Den kan leses i sin helhet på regjeringens [hjemmeside](#).

I årets konferanse starter vi med å se på utfordringer vi har på integreringsfeltet, som at for få innvandrere kommer seg i arbeid og utdanning, ikke alle lærer seg godt nok norsk til å delta i samfunnslivet, og det er et stort sprik mellom hvor godt kommunene lykkes i integreringen.

Språkopplæringen i norsk starter i mottak for asylsøkere, flyktninger bosettes primært i kommuner som har gode resultater fra introduksjonsprogrammet, og hvor det er gode muligheter til utdanning og jobb. Regjeringen har også trappet opp kampen mot negativ sosial kontroll. Flere minoritetsrådgivere fra IMDi står klare på norske skoler for å gi støtte og hjelp til ungdom som står i et kulturelt krysspress.

Regjeringen har også lagt frem forslag til ny integreringslov. Der foreslås det en rekke endringer som vil bidra til en kraftig forbedring av tilbudet som gis til innvandrere og flyktninger som kommer til Norge. Dette vil bl.a. være grunnutdanning, kompetansekartlegging og karriereveiledning, norskopplæring til et ferdighetsmål, og at flere skal få muligheten til å ta fagbrev og videregående opplæring.

En annen viktig del av integreringsarbeidet er å få barn og unge til å bli en del av små og store fellesskap i det norske samfunnet. Derfor er temaet for årets konferanse oppvekst og foreldreskap. Det vil bli fokus på hva barn, unge og deres foreldre kan bidra med til felleskapet på best mulig måte.

” Fellesskap i det norske samfunnet

Om minoritetsforeldre og deres erfaringer med å oppdra barn i den norske velferdsstaten

*Forsker Ingrid Smette og forsker Monika Grønli Rosten
(Velferdsforskningsinstituttet NOVA ved OsloMet)*

Smette og Rosten har forsket på etniske og religiøse minoriteters erfaringer med å oppdra barn i den norske velferdsstaten. Studiet ble gjort på oppdrag fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) og bygger på intervjuer med 32 minoritetsforeldre (26 mødre og 5 fedre). Utvalget besto av både nyankomme flyktninger, arbeidsinnvandrere, andregenerasjonsinnvandrere og medlemmer av kristne trossamfunn utenfor den norske kirke.

I presentasjonen til Smette og Rosten gjøres det rede for ulike historier intervjuobjektene har hatt knyttet til foreldreskap, og hvordan foreldre-idealene er i endring. Noen av intervjuobjektene i studiet opplevde å ha med seg et dobbelt sett referanserammer inn i sitt eget foreldreskap med idealer fra egne foreldre og hjemland, og idealer knyttet til egne erfaringer fra vennskap og skole i storsamfunnet. En del av disse intervjuobjektene opplevde at foreldreidealet i storsamfunnet er i konflikt med deres kultur.

Et funn fra studien er at de som selv har opplevd sosial kontroll i barndommen ikke ønsker å videreføre dette når de selv blir foreldre. Foreldrene har likevel enkelte blandende følelser knyttet til dette, for eksempel når det kommer til grad av lydighet. Det oppstår dermed et brudd med autoritær foreldrepraksis som intervjuobjektene selv har erfart.

Mange foreldre står i et krysspress mellom flere kulturer, og får motstridene signaler om hva som er godt foreldreskap. Og på lik linje med barna, blir også foreldrene balansekunstnere i møte med flere kulturer.

” Balansekunstnere

Foreldrene ønsker primært at barna skal få tilhørighet både i det mindre felleskapet/kulturen og i storsamfunnet. Enkelte foreldre opplevde selv trygghet i å være tilknyttet etniske og religiøse miljøer, der de kunne søke støtte og råd fra andre foreldre, men at det gikk på bekostning av å bli mindre delaktig i storsamfunnet. Etniske og religiøse miljøer kan bli for tette, og det kan forekomme sladring. Et eksempel er en datter som ville være med på russebus, hvor enkelte fra foreldrenes miljø ikke mente dette egnet seg, og moren var i tvil å la datteren være med da det kan forkomme sladring. Moren ga til slutt etter, og lot datteren sin være med, og håpet på at ingen i miljøet fant ut av det.

Foreldrene var opptatt av diskriminering og rasisme, og de forberedte ofte barna på at det kan forekomme.

” Foreldreidealet er i endring

I studien framkom det at foreldre hadde ulik bekymring for sønner og døtre. De ulike bekymringene satte foreldre i et krysspess når det gjaldt likestilling.

Det er spor av at foreldreidealet er i endring. Foreldre som selv har opplevd en autoritær oppvekst er opptatt av det skal være mindre maktforskjell mellom foreldre og barn og av likestilling mellom kjønn. Samtidig er de kulturelle endringene ikke lineære, men går i rykk og napp.

Minoritetsposisjonen og de motstridende forventningene kan sette foreldre under så sterkt press at de blir handlingslammet eller at de gjør ting mot barna som de ellers ikke ville ha gjort, samtidig som det krysspesset som foreldrene selv opplever gir grunnlag til refleksjon. Forskerne mener dette er kunnskap som bør inn i den offentlige samtalen om foreldreskap.

Rapporten kan leses i sin helhet på Nova sin [nettside](#).

Ingrid Smette og Monika Grønli Rosten presenterer sin forskning og funn.

Om ulike familiekulturer og sosial kontroll

Forsker Jon Horgen Friberg (Fafo)

Forsker Jon Horgen Friberg la frem studien «Migrasjon, foreldreskap og sosial kontroll» under konferansen. Dette er en stor kvalitativ og kvantitativ undersøkelse av innvandrerungdom i Oslo og Akershus. Den omfatter ungdom med bakgrunn fra Pakistan, Somalia og Sri Lanka. Målet med studien har vært å presentere et bredere fokus på foreldreskap i disse innvandrergruppene, men også å bidra til å forstå negativ sosial kontroll.

Friberg påpekte i presentasjonen at Norge skiller seg fra de fleste land i verden ved at vi legger stor vekt på individuell frihet. En økende innvandrerbefolkning og deres utfordringer med sosial kontroll har ført til at bekjempelse av negativ sosial kontroll er blitt et sentralt politisk satsningsområde.

Et av spørsmålene som ble stilt i studien var hva slags normer foreldrene formidler til barna. Svarene viser at det er enorme forskjeller i normer mellom innvandrergruppene, og i tillegg er det store generasjonsforskjeller.

” Forskjeller i normer hos innvandrere

Ifølge Friberg er det viktig å få fram at det ikke noe galt i å formidle konservative familieverdier. Dette gir imidlertid større potensiale for konflikter da unge i Norge har omfattende rettigheter og barn av innvandrere ofte er mer liberale enn sine foreldre.

Et funn fra undersøkelsen er at alvorlige foreldrestriksjoner er relativt utbredt i noen grupper, og at dette er nært knyttet til religiøsitet.

Et spørsmål som dukker opp i undersøkelsen er hvorfor det er så ulike idealer mellom innvandrerforeldre fra disse landene og den norske majoriteten. Svaret ligger i de store forskjellene mellom land med svake versus sterke stater, kulturer preget av kollektivism versus individualisme, patriarkat versus likestilling, æres-kultur versus verdighetskultur, og religiøsitet versus sekularisme. Disse forskjellene gir opphav til veldig ulike idealer, særlig når det gjelder ungdom og regulering av seksualitet, og idealet om kontroll versus utforskning.

Et annet funn er at mange foreldre i undersøkelsen opplever savn og maktesløshet i møte med et fremmed samfunn. De mangler gode virkemidler og støtte fra det kollektive nettverket, og videre ambivalens i møte med en invaderende stat, en opplevelse av at egen framtid står på spill, frykt for å miste fellesskap og identitet, og å ende opp ensomme på et norsk gamlehjem.

” *Inkluderende
norsk identitet*

Rapporten konkluderer med at debatten om negativ sosial kontroll bør bli mer nyansert, og at det er behov for en mer inkluderende norsk identitet. Det å stå imot familiens krav er vanskelig hvis ens egen identitet samtidig er utsatt. Det hjelper å bli sett på som likeverdig og oppleve seg inkludert som norsk.

Rapporten kan leses i sin helhet på Fafo sin [nettside](#).

*Forsker Jon Horgen Friberg
presenterer funn fra
Fafo-rapporten*

Tidlig innsats for foreldre og barn: erfaringer fra åpen barnehage, Bergen

Åse Tveit Christiansen (styrer), Anita Hellesund (pedagogisk leder), Yeoyoung Son (assistent og miljøarbeider) og Nivedita Gangopadhyay (mor)

Språkstien barnehage er drevet av Kirkens bymisjons avdeling for oppvekst og mangfold, og har ulike tiltak rettet mot barn, unge og familier. Under konferansen fortalte de ansatte og en mor om sine erfaringer og opplevelser fra den åpne barnehagen.

De ansatte var opptatt av at Språkstien er en arena for inkludering, nettverksbygging og familielæring. Det er et flerkulturelt møtested, for barn (0–6 år) og foreldre, tre dager i uken. Her er foreldrene like aktive som barna. I løpet av ett år er over 400 familier innom de to åpne barnehagene som Kirkens bymisjon driver, og om lag halvparten er familier som kommer fra ulike deler av verden.

Åpen barnehage er en inngangsport for ordinær barnehage med fokus på norsk språk og sosial kompetanse. Gjennom lek, samling og matlaging deler man erfaringer og støtter hverandre i foreldrerollen. Tanken er at når mennesker blir sett på som en ressurs, så blir de det.

Hellesund fortalte om hvordan de åpne barnehagene er en arena for inkludering, nettverksbygging og språkutvikling der foreldrene også føler seg sett, støttet og verdsatt. Samtidig opplever de at barna deres er viktige og blir sett gjennom interaksjon med de ansatte og andre barn. Åpen barnehage forebygger ensomhet og isolasjon og er en veiviser inn i det norske samfunnet. For noen er dette det første møte med det norske samfunnet.

” Veiviser inn i det norske samfunnet

Nivedita er en mor som benytter seg av tilbudet til Språkstien barnehage. Hun fortalte om sin opplevelse av å være ny og alene i Norge, og hvordan åpen barnehage var til stor hjelp for henne selv og hennes familie.

«Åpen barnehage har vært en 'lifeline' for meg og min sønn i mørket og vinteren, og en stor hjelp i ensomheten og isolasjonen. Gjennom deltakelse fikk jeg en opplevelse av å ikke være alene om min situasjon. Dette var mitt første møte med nordmenn og gav også en flott kontekst for å lære om andre kulturer og få et nettverk samt lære språk».

Fra venstre: Nivedita Gangopadhyay, Anita Hellesund og Åse Tveit Christiansen og Yeoyoung Son

Panelsamtale mellom ungdom og foreldre

Mayada Mustafa (mor til tre ungdommer og utdannet kjemiingeniør fra Irak), Asad Qasim (samfunnsengasjert pedagog, yrkesfaglærer og far), Liva Mohammednoori Delir (psykologistudent i Bergen) og Ayoub Bouzakraft (elev i videregående skole og nestleder i Elevorganisasjonen Oslo.)

Under denne panelsamtalen kom det frem at innvandreringdom og foreldre har ulike erfaringer og opplevelser knyttet til små og store utfordringer relatert til krysspress, deltagelse og inkludering i samfunnet. Samtalen ble delt opp i ulike spørsmål. Innspillene under hvert spørsmål er listet opp under.

Ungdom, krysspress og tilhørighet: Har dere eksempler på hvilke situasjoner som ungdom opplever på grunn av krysspress og hvilke utfordringer dette skaper?

- De unge opplever å måtte velge side fordi foreldrene ofte har meninger om hva de kan og ikke kan være med på.
- Ungdom må få ha friheten til å gjøre gode valg selv, samtidig som de ønsker at de bli møtt med forståelse og støtte fra sine foreldre.
- Det er viktig for integreringen at både barn og ungdom føler tilhørighet til det norske samfunnet.
- Mottaksklassene for nyankomne må inkluderes bedre i skolene, og ungdommer som er elever i de klassene, må i større grad få muligheten til å omgås andre elever ved skolen. Dette vil bidra til å skape mer tilhørighet blant de unge, og de vil kunne føle at de er en del av et større samfunn.
- Skolen må være mer praktisk og la barn og ungdom få gjøre det de kan best. Spør ungdommene selv om hvilket behov de har knyttet til fag og læringsmetode.

Foreldresamarbeid med barnehage og skole: Hva kan foreldre bidra med for å gjøre det lettere for ungdom?

- Barnehage og skole må legge til rette for samarbeid med foreldre. For eksempel besøk i hjemmet, og at de selv tar initiativ til å inkludere alle foreldre slik at de blir mindre skeptiske til de ulike arenaene som deres barn daglig oppholder seg på. Dette vil bidra til at innvandrereforeldre blir sett og hørt.
- Barnehage og skole bør ikke skille mellom etnisk norske og innvandrerbefolkningen i en læringssituasjon.
- Foreldrene må være interesserte i å lære seg hvordan barnehage og skole fungerer. De må prate om dette med sine barn, og selv aktivt ta kontakt med både barnehagene og skolene.

Samarbeid og inkludering i frivillige organisasjoner: Hvordan kan vi legge til rette for at barn i lavinntektsfamilier kan delta mer i fritidsaktiviteter?

- Det er viktig at barn og ungdom har et aktivitetstilbud som ikke koster mye for at alle må kunne delta. Hvis barn og unge er med på aktiviteter, er det mindre sjans for at de roter seg bort i noe galt.
- Vi må bygge kulturell kapital. Ikke bare lære språket, men også delta på kulturelle arrangementer.
- Politiske miljøer må bli mer tilgjengelig for innvandrerungdom, og gjøre seg selv attraktive for denne målgruppen.

Forholdet mellom innvandrerforeldre og de unge.

- Foreldrene må bygge tillit til sine barn, og være oppmerksom på at deres skeptiske syn og holdninger til det norske samfunnet kan smitte over på deres barn.
- Barn og ungdom i familier uten en far som en autoritet og rollefigur, har større sannsynlighet for å havne i trøbbel. Det er viktig at far i familien er på banen og snakker med ungdommene om integrering.
- Foreldrene må få informasjon om forskjellen mellom norsk kultur og andre kulturer, slik at de blir tryggere på både sine barn og unge og det norske samfunnet. Foreldrene må forstå barnas og ungdommens behov, være aktive lyttere og jobbe for å forstå de små og store samfunnene ungene er en del av.
- Skolen må bli mer rettet mot praktiske fag, i dag kan det være mye teori som ikke alle behersker fordi det er store forskjeller mellom foreldres muligheter til å hjelpe barna med læring og lekser.
- Foreldrene må se barnet sitt, lytte på deres ønsker, forstå at i det norske samfunnet har de unge større selvbestemmelsesrett, og de må få lov til å ta selvstendige valg når det gjelder valg av skole og utdanning.

” Å ta selvstendige valg

Mangfoldsprisen

Mangfoldsprisen er statens utmerkelse for fremragende bruk av innvandrernes kompetanse i arbeidslivet. Formålet med prisen er å fremme etnisk mangfold, bedre bruk av innvandrernes kompetanse og øke rekruttering av innvandrere i arbeidslivet.

Tildelingskriteriene går ut på at vinneren skal kunne vise til god bruk av innvandrernes kompetanse, etnisk mangfold på virksomhetens ulike nivåer og kategorier, og at det jobbes strategisk for å øke det etniske mangfoldet.

I forkant av utdelingen av den nasjonale Mangfoldsprisen, ble det utdelt regionale priser på to ulike virksomhetsnivåer i alle IMDis regioner (Vest, Øst, Indre Øst, Midt-Norge, Nord og Sør). Dette innebærer to vinnere innen hver region, en for små bedrifter (opp til 19 ansatte) og en for mellomstore bedrifter (20 eller flere ansatte). De som vant regionale priser, ble videre kandidater til å vinne de nasjonale prisene.

De nasjonale prisene var delt inn på virksomhetsnivå, slik de regionale prisene var inndelt. Det ble delt ut tre priser for små virksomheter og tre for mellomstore og store virksomheter. Prisene var inndelt i bronse, sølv og gull. Hver av gullvinnerne gikk over til å konkurrere om Mangfoldsprisen 2019.

Disse bedriftene ble kåret til vinnere under Mangfoldsprisen 2019:

Små virksomheter:

Bronse: A. Våge
Sølv: Tomma Rensefisk
Gull: Septer

Mellomstore og store virksomheter:

Bronse: Stormberg
Sølv: Brødrene AA
Gull: Matbørsen AS

Matbørsen AS ble kåret til «Årets Mangfolds bedrift 2019»

Vinneren av Årets Mangfolds bedrift 2019
Matbørsen AS

og alle vinnere av Mangfoldsprisen 2019

PARALLELLESJONER

Parallellsesjon 1: Foreldresamarbeid i barnehage og skole

Barnehage og skole er de viktigste fellesarenaene i det norske samfunnet. Målet med sesjonen var å få innspill til hvordan regjeringen og deltagerne kan bli bedre på inkludering og foreldresamarbeid. Integreringskonferansen i 2018 hadde fokus på hva skolen og barnehagen kan bidra med, mens i år er fokuset hva foreldre selv kan gjøre selv for å styrke foreldresamarbeidet. Innledningsvis var det innlegg fra Haugenstien barnehage i bydel Alna i Oslo og Husabø skole i Egersund om deres erfaringer med foreldresamarbeid.

Eksempel på foreldresamarbeid; Haugenstien barnehage, Bydel Alna, Oslo

På Haugenstien barnehage bidrar de ansatte med å bygge relasjoner og har fokus på å bli kjent med foreldresamarbeidet fordi dette ses som avgjørende for barnas læring. Suksessfaktoren mener de er tett dialog og at informasjonen må være enkel å forstå for foreldrene som snakker lite norsk.

Noen foreldre forteller om ensomhet og at de ikke kjenner andre enn egen familie. De har derfor startet nettverkskvelder der ulike temaer blir tatt opp i samråd med foreldre.

” Nettverkskvelder
med ulike temaer

Miljøveilederens rolle i hjem-skole samarbeidet; Husabø skole, Egersund.

Miljøveilederen i kommunen jobber ut mot alle skolene i sin kommune, og fungerer som bindeledd mellom skole og hjem. Det holdes et velkomstmøte ved skolestart for å bygge relasjon til foreldrene gjennom å gi informasjon om skolen og få informasjon om eleven, samt lage en plan for skolestart og gi omvisning på skolen. Det gjennomføres også hjemmebesøk hos familien til nyankomne, samt foreldremøte om morsmål/tospråklig opplæring. Her får foreldrene utdelt problemstillinger bl.a. med spørsmål som «hvordan finne tilhørighet uten å miste seg selv?».

” ” *Innvandrerforeldre – støttespillere og ressurspersoner*

Innspill fra deltagerne til tema nr. 1: Hvordan kan vi sammen legge til rette for godt foreldresamarbeid og aktiv foreldreinvolvering i barnehage, SFO og skole?

- Fattigdom bør få økt fokus og ses på som en mulig årsak til manglende deltakelse fra foreldre.
- Økt opplæring av miljøveiledere for flerspråklige elever som bistår i informasjonsarbeidet og nettverksbygging.
- Minoritetsbarna har alle svarene, men ingen stiller de rette spørsmålene.
- Unngå umyndiggjøring av innvandrerforeldre og se heller på de som støttespillere og ressurspersoner.
- For å forhindre frafall fra skolen må skolen og foreldrene skape trygghet for elevene.
- Etabler støttegruppe for foreldre, der foreldre som har mer erfaring med barnehagen/skolen hjelper og støtter nye foreldre, og gir dem et nettverk og sparringspartnere.
- Kurs til fedre om hjem-skolesamarbeidet. Fedrene er ofte lite involvert i det praktiske, og ved ev. sykdom e.l. oppstår det da konflikter og spenninger. Et kurs i regi av skole/barnehage kan være med å øke fedres deltakelse og forebygge konflikter.
- Bevisstgjøring av barnehagens betydning. Foreldrene må få informasjon og innsikt i hva barnehage er og hvor viktig den er for barns utvikling og fremtid.
- Foreldremøter bør være obligatoriske med barnepass for de som måtte trenge det.

Innspill fra deltagerne på tema nr. 2: Hvordan fungerer bruk av digitale plattformer til kommunikasjon og informasjonsutveksling for innvandrerforeldre?

- Det digitale kan ikke erstatte det relasjonelle. Ved å skape en personlig relasjon blir det lettere for foreldre å følge det som skjer digitalt.
- Det er behov for kompetanse hos foreldre på dette området. Mange foreldre har ikke brukt pc tidligere og språket vanskeliggjør det ytterligere.

Innspill fra deltagerne på tema nr. 3: Hvordan få flere barn med innvandrerbakgrunn til å delta på turer i regi av skolen?

- Skolen må etablere tillit ved å sørge for at informasjonen kommer tidlig. Den kommer ofte altfor sent. Dette er en gradvis prosess, og man må jobbe med familien over tid for å få dem med på overnattingsturer.
- Foreldrene trenger kunnskap om skolesystemet for å engasjere seg som at for eksempel overnattingsturer er en viktig del av utdanningen.
- Informasjon om skolesystemet bør komme fra folk som tilhører et kjent miljø som har vært på leirskole selv, som kjenner til utstyrsbehov og ev. hvor det er mulig å låne utstyr fra.

” Etablere tillit

Parallellsesjon 2: Muligheter til aktiv deltagelse i samfunnet for barn i lavinntektsfamilier med innvandrerbakgrunn

Avdelingsdirektør Eli Grut ønsket velkommen og introduserte statssekretær Jorunn Hallaråker, som innledet. Alle barn og unge i Norge i dag skal ha de samme rettigheter og muligheter til utvikling – uavhengig av foreldrenes utgangspunkt. Barn som vokser opp med foreldre som lever i vedvarende lavinntekt, kan ha et vanskeligere utgangspunkt enn barn som ikke gjør det.

Lavinntekt kan påvirke helse, utdanningsmuligheter og sosiale nettverk. Det kan påvirke også barns muligheter til å delta i fritidsaktiviteter og er et hinder for sosial mobilitet. Mer enn halvparten av barn i lavinntektsfamilier har innvandrerbakgrunn. Ikke alle har det vanskelig, noen klarer seg bra. Det er grunn til å være optimistisk på vegne av innvandrerbefolkningen. Ofte klarer barn av innvandrere seg bedre enn jevnaldrende på skolen. Å vokse opp i lavinntekt kan være krevende, men innvandrerbarn i denne gruppen gjør det ofte bedre enn deres sosioøkonomiske bakgrunn skulle tilsi når det gjelder å skaffe seg utdanning og jobb. Samtidig har vi behov for mer kunnskap om hvorfor og hvordan barn av innvandrere skiller seg fra andre barn når det gjelder muligheter til deltagelse i organisasjoner.

” Foreldre er utrygge

Innspill fra deltakerne:

- Foreldrene er utrygge fordi de ikke kjenner til barnas deltagelse i majoritetssamfunnet og hvordan det påvirker barna. Foreldrene vet ikke hvordan de skal innhente informasjon, og når man er utrygg er det vanskelig å gi og ta imot informasjon.
- Andre nordmenn og norske som omgir dem er utrygge på hvordan de best skal kommunisere med foreldre med innvandrerbakgrunn.
- Noen foreldre vil at barna bare skal prioritere skole og lekser foran det å delta i aktiviteter sammen med andre/storsamfunnet, eller at patriarkalske holdninger og negativ sosial kontroll kan føre til at jenter hindres i å delta.
- Ikke bidra til stigmatisering ved å stemple en gruppe med å bruke terminologi som «barnefattigdom». Barna kjenner seg ikke fattige.
- Store barnefamilier, og særlig der det er enslig forelder, kan ha vansker med å følge opp alle barna. Mangel på bil gjør også at familiene ikke kommer tidsnok til aktiviteter.
- Det bør bli flere tilbud som Robin Hood-huset i Bergen og frivillighets-huset på Tøyen.

- Foreldrene bør bli invitert til å få bedre og mer tilpasset informasjon hos de ulike organisasjonene, og av frivilligheten. Aktørene bør jobbe aktivt og ikke gi opp selv om foreldre ikke dukker opp. Foreldre må lære om de positive verdiene barna og ungdommene får ved å delta i fritidsaktiviteter. Det skaper trygghet, fellesskap, foreldre får muligheten til å bidra, og kan dermed bli åpne for å la barna delta i fritidsaktiviteter.
- Etablere fora for løpende dialog mellom kommunen eller fylkeskommunen og lokale frivillige organisasjoner om behov og mål, samt midler og løsninger som på sikt vil øke deltagelsen blant foreldrene og barna.
- Fritidsaktiviteter krever mye utstyr, noe som er ukjent for mange innvandrere. Frivillige eller kommunen kan bidra med «startpakke» til familiene, med nødvendig klær og utstyr til barna i samarbeid med frivillige organisasjoner.
- Etablere fadderordning for foreldre i fritidsaktiviteter for nye foreldre hvor de får hjelp, deler på kjøring og avklarer informasjonsbehov.

” Etablere fadderordning

Parallellsesjon 3: Oppvekst og foreldreskap, skeive med innvandrerbakgrunn

Statssekretæren innledet med å presentere handlingsplanen «Trygghet, mangfold, åpenhet: Regjeringens handlingsplan mot diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk 2017–2020 (Barne- og likestillingsdepartementet 2016)».

Skeive med innvandrerbakgrunn – Eirik Aimar Engebretsen, rådgiver Bufdir.

Eirik Aimar Engebretsen fra Bufdir, presenterte rapporten «Levekår blant skeive med innvandrerbakgrunn i Norge». Formålet med studien var å gi en innsikt i hvordan ulike diskriminerende strukturer og praksiser virker sammen for å danne en form for kompleks diskriminering. Rapporten viser et spekter av opplevelser knyttet til å være skeiv innvandrer, alt fra de som har gode opplevelser av å komme ut av skapet med stabile relasjoner og forteller at de aldri eller sjelden opplever diskriminering, til andre som forteller om vanskelige opplevelser knyttet til ulik hyppighet av diskriminering fra majoritetssamfunnet og skeive miljøer. En del beskriver at de føler seg annerledes og at man bryter normer og sanksjoner, men en stor andel av respondenter har ikke opplevd slike sanksjoner. Nesten alle av respondentene oppgir at de aksepterer seg selv og svært mange er stolte av seg selv. Mange opplever samhold og tilhørighet i sine nettverk, samtidig opplever mange ekskludering og rasisme. Les mer fra rapporten [her](#).

Innspill fra panelsamtale v/Hasti Hadimi (Salam), Eva Solem (Fri), Krisztian Rozsa (Skeiv verden) og Jan-Kristian Kolstø (statssekretær KUD)

- Flere ungdommer er trygge med å være åpne i nær familie, men opplever press i transnasjonalt familieliv der man må skjule normbrytende deler av sin identitet. Dette kan værere psykisk skadelig for ungdom og deres foreldre.
- Dersom trossamfunn fremmer åpenhet og aksept for LHBTIQ+ personer kan foreldre som sliter med å akseptere sine barn som skeive få støtte fra egne etniske og religiøse nettverk.
- Økt kompetanse om flerdimensjonal og sammensatt diskriminering i det offentlige for å gi bedre hjelp for den enkelte.
- Det burde være integreringsmottak for de som er skeive, ettersom flere opplever diskriminering på mottak.
- Det er svært uheldig at man må bevise til myndigheter at man er skeiv når man kommer til Norge. Forestillingen om å være åpent skeiv er vestlig, og det er vanskelig å bevise at man er skeiv for norske myndigheter når man ikke har et språk for sin identitet.

” Økt kompetanse
i det offentlige

- Rasisme og islamofobi oppleves som mer hemmende i forhold til integrering enn diskriminering knyttet til LHBTIQ+ fordi rasisme er så gjennomgripende i samfunnet.
- Foreldre har stort behov for nettverk, spesielt der de opplever indre press og eventuelt krysspress for å akseptere og støtte sine barn. Foreldrenes normer kan bli endret i et slikt nettverk, noe som kan føre til at foreldre får et positivt syn på sine barn og ikke lenger oppfatter barnas atferd og legning som normbrytende. Anonym telefontjeneste hvor foreldre kan søke informasjon og veiledning gir de bedre kunnskap om at det er normalt å være skeiv.
- Innvandrersorganisasjoner må gi støtte til alle foreldre. Foreldre til skeive, og særlig førstegenerasjon, kan føle at de har gjort noe galt i oppdragelsen og ikke tør å snakke med andre om at barnet er skeivt da de også er preget av opplevd rasisme og diskriminering.
- Mange skeive med innvandringsbakgrunn velger det stabile og de grunnleggende behovene, for eksempel økonomisk støtte fra familie, framfor å vise sin seksuelle orientering dersom det er fare for å ikke bli akseptert av familien.

Innspill fra deltakere:

- Det er behov for mer kunnskap om skeive som er tvangsgiftet.
- Lærere har omfattende behov for kompetanseheving om LHBTIQ+.
- Foreldre trenger lett tilgjengelig kunnskap om at det er normalt å være skeiv. Det å kunne snakke med noen anonymt på telefon kan være støttende og trygt for foreldre som har behov for hjelp og støtte. Her er det viktig at foreldre kan få støtte av andre foreldre.
- Det bør være en aktivitetsplikt for frivillige organisasjoner om at man må inkludere LHBTIQ+ for å få tilskuddsmidler.
- Det er behov for å øke kompetansen om interseksjonalitet i offentlig sektor.

Parallellsesjon 4: Hvordan politiet og konfliktrådet involverer og samhandler med unge og deres foreldre.

Statssekretær Kristoffer Sivertsen åpnet parallellsesjonen. Han påpekte blant annet at en sentral nøkkel til et trygt samfunn er at borgerne har tillit til hverandre og til det offentlige og at man er trygg på at man får hjelp når man trenger det. Det er viktig at befolkningen opplever at politiet er der for dem. Å investere tid og ressurser i unge lovbytere kan forhindre gjentatt kriminalitet. Det er viktig å jobbe forebyggende og ivareta unge som er i faresonen, slik at de får den hjelpen de trenger og ikke utvikler en kriminell løpebane.

Avdelingsdirektør Ellen K. Hætta, Politidirektoratet, forklarte at forebygging er politiets primærstrategi. Hun beskrev hvordan politiet jobber forbyggende, og hvordan den nye politireformen har ført til konkrete forebyggende tiltak som gir den publikumskontakten politiet trenger. Hun pekte også på viktigheten av foreldrenes rolle som primærforebyggere, og deres ansvar for å sørge for at barn får en god oppvekst, der de forstår samfunnets struktur og normer. Hun presiserte også viktigheten av at politiet i større grad må være tilstede på nettet.

” 97% av alle ungdommer i Oslo – ikke involvert i kriminelle handlinger

Politiinspektør Jane Beckman Dahl, Politidirektoratet, presiserte at det finnes mange ressurssterke ungdommer, og 97% av alle ungdommer i Oslo har aldri vært bort i noe kriminelt. Hun fortalte også om viktigheten av tillit og av å ha med seg alle, for å skape trygghet for våre barn og unge. Ungdommen ønsker på sin side at de blir møtt med respekt og ikke fiendtlig eller forhånds-dømmende ved en henvendelse og uformell samtale.

Seniorrådgiver Frøydis Heyerdahl, Sekretariatet for konfliktrådene, presenterte straffereaksjonene ungdomsstraff og ungdomsoppfølging som bygger på at ungdommen tar ansvar for sine handlinger ovenfor fornærmet og at ungdommen forplikter seg til å følge individuelt utformede tiltak. Hun forklarte hvordan konfliktrådet samarbeider med andre aktører, blant annet politiet og barnevernet. Konfliktrådet kan være med på å vise ungdommen at det er mange som stiller opp for deg, følger deg opp, og som ser deg og bryr seg om deg.

Seniorrådgiver Joakim Hope Soltveit, Sekretariatet for konfliktrådene, ledet deretter en dialog med politibetjent Marianne L. Rustad, Oslo politidistrikt, og en ungdom om erfaring fra konfliktrådet.

I den påfølgende plenumsdiskusjonen ledet av statssekretær Sivertsen ble følgende spørsmål drøftet:

- Hva er viktig for politiet og konfliktrådene å tenke på i kontakt med unge og deres foreldre?
- Hvordan kan politiet og konfliktrådene involvere det sosiale nettverket rundt ungdommen (familie, andre viktige støttepersoner, fritidsaktiviteter mv.) i tiden under og etter straffegjennomføring?
- Mange av ungdommene som kommer i kontakt med politiet og konfliktrådene har selv vært utsatt for krenkelser. Hva er særlig viktig at politiet og konfliktrådene tenker på i møtet med ungdommen og familien?

Innspill fra deltagerne:

- Rekrutter flere personer med innvandrerbakgrunn til konfliktrådene.
- Konfliktrådet bør gjøres mer kjent som meklingsarena for ungdom og foreldre som de selv samtykker og forplikter seg til.
- Politiet må være mer synlig i lokalmiljøet hvor ungdom og kvinner med dårlige norskkunnskaper oppholder seg.
- Bruk mer tolk, og ikke bruke barn/unge som tolk.
- Rekrutter flere personer med innvandrerbakgrunn til konfliktrådene.
- Politi og konfliktråd må se på helhetsbildet og ta hensyn til hele familiesituasjonen i møte med ungdommen.
- Lokalkompetanse, ekspertise i hjelpearbeid og gode voksne forbilder fra nabolaget som ledd i forebyggende arbeid og arbeid i overgangsfaser ved ungdomsoppfølging.
- Etabler et flerkulturelt organ i politiet.
- Den enkelte må gjøre seg kjent med rettigheter, grenser og lowerket i det norske samfunnet.

” Rekrutter flere med innvandrerbakgrunn til konfliktrådene

” Flerkulturelt organ

Parallellsesjon 5: Bolig- og oppvekstforhold

Statssekretær Thorleif Vikre fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet holdt innlegg om at innvandrere har større risiko for å være vanskeligstilte på boligmarkedet. Blant annet er det færre innvandrere som eier sin egen bolig og flere innvandrere bor trangt. Dette kan gå ut over barn og unges skolegang og utdanning. Regjeringen bruker ulike virkemidler for å hjelpe vanskeligstilte på boligmarkedet, bl.a. bostøtte og startlån. En ny stortingsmelding om boligsosial politikk er under arbeid, og skal vise retningen for regjeringens boligpolitikk.

Innspill fra deltakerne:

- Unge bør få konkret informasjon, hjelp og veiledning fra de er 16 år til å se mulighetene for en god boligkarriere.
- Regjeringen bør vurdere skattefradrag for private utleiende for slitasje på utleieboliger.
- Vurdere tiltak for boligeie for muslimer som ikke kan ta opp ordinært lån som følge av renteforbud i islam. For eksempel kan Husbanken eie boligen, og i stedet for å betale renter kan muslimske låntakere betale ned lånet gjennom høyere avdrag.
- Forsterke kommunenes informasjonsarbeid om muligheter for å gå fra leie til eie. Dette er viktig for at flere kan kjøpe egen bolig, som kan gi økt trivsel, stabilitet og selvfølelse.
- Legg til rette for gode boforhold på leiemarkedet, som boliger med god standard og stabile leiekontrakter.
- Kommunen bør reinvestere leieinntekter fra kommunale boliger i disse boligene for økt bokvalitet.

” God boligkarriere

Statssekretærene presenterer innspill og refleksjoner fra parallellsesjonene

I denne bolken la statssekretærene i plenum frem innspill og tanker som dukket opp i de ulike sesjonene.

Foreldresamarbeid i barnehagen og skolen Statssekretær Tom Erlend Skaug, Kunnskapsdepartementet

- Kommunikasjon er avgjørende, barnehagepersonell og lærere må være sikre på at mottakeren har forstått beskjeder som blir gitt.
- Etabler mentorordninger for nye foreldre i barnehagen.
- Viktig at alle foreldrene kommer på fellesmøter, barnehagepersonell og lærere bør følge opp dersom noen ikke kommer.

Muligheter til deltakelse for barn i lavinntektsfamilier med innvandrerbakgrunn Statssekretær Jorunn Hallaråker, Barne- og familiedepartementet

- Etabler mentorordning eller fadderordning for nye barn og foreldre som ønsker å delta.
- Frivillige organisasjoner bør være en del av introduksjonsprogrammet.
- Tilliten til det offentlige eller organiserte fritidstiltak er ofte lav, men deltagelse i aktiviteter øker tilliten.

Oppvekst og foreldreskap – skeive med innvandrerbakgrunn Statssekretær Jan-Christian Kolstø, Kulturdepartementet

- Skolen er en viktig arena for å få et felles språk på dette området.
- Det er viktig med begrepsforståelse og bedre kjennskap til utfordringer og tiltak for skeive.

Hvordan politiet og konfliktrådene involverer og samhandler med unge og deres foreldre **Statssekretær Kristoffer Sivertsen, Justis- og beredskapsdepartementet**

- Mer tillitsskapende virksomhet mellom innvandrergupper og politiet og konfliktrådene.
- Det er viktig å være bevisst på hvordan man møter ungdom.
- Foreldrene må være med dersom barna får problem hvor politiet er involvert.
- Forebyggende arbeid fungerer best og gir mest uttelling på lang sikt.

Bolig og oppvekstforhold **Statssekretær Torleif Vikre, Kommunal- og moderniseringsdepartementet**

- Det er mange i Norge som ønsker å eie egen bolig, som er lønnsomt både for den enkelte og samfunnet.
- Mange kommuner har gode erfaringer med å hjelpe personer fra å leie til å eie bolig.
- Alle ønsker å bo godt og trygt, uavhengig av om de leier eller eier. Særlig for barnefamilier er det viktig å ha en stabil bosituasjon.
- Ikke alle har mulighet til eller ønsker å eie, og for dem må det være et godt alternativ å leie. Det handler især om gode bokvaliteter, om forutsigbare leiekontrakter, og holdninger til at det også er bra å leie.
- Det er mye som påvirker boforholdene til barn og unge innvandrere; alt fra foreldrenes arbeidstilknytning, til kollektivtilbudet der de bor.

Evaluering av konferansen

Etter at konferansen var avsluttet, ble det sendt ut et spørreskjema via questback til alle deltagerne på konferansen. Av totalt 250 sendte spørreskjemaer, var det 57 stk. som svarte på undersøkelsen, som tilsvarer at ca. 28 % av deltakerne besvarte undersøkelsen.

Blant respondentene var det svært gode tilbakemeldinger på konferansen. Deltakerne var meget fornøyd med alt relatert til konferansen, både invitasjon og informasjon i forkant, og med gjennomføring og program.

Av de som svarte på undersøkelsen, var 81% av deltakerne svært fornøyd eller fornøyd med konferansen samlet sett. Nær 70% svarte at de vil delta på neste års konferanse, og 15% svarte at de kanskje vil delta neste år.

85% var svært fornøyd eller fornøyd med første plenumssesjon, og 77% var svært fornøyd eller fornøyd med parallellsesjonene.

Mangfoldsprisen ble godt mottatt av deltakerne.

66% var svært eller fornøyd med at Mangfoldsprisen var en del av konferansen, og 62% var svært fornøyd eller fornøyd med gjennomføringen av Mangfoldsprisen.

